

שוק ההון

www.TheMarker.com

חיסכון פנסיוני

תיקון 3 בשטח - והקרבת על

נציגי ענף הפנסיה עדיין מעכלים את הרפורמה בשוק. בחברות הביטוח כבר קוברים את קופות הגמל הפרטיות, בקופות מזכירים כי דמי הניהול היקרים הם בחברות הביטוח ובקרנות הפנסיה בטוחים שאין להם תחרות

מאת אתי אפללו

«האם אני יכול לבטל את התשלומים שהפקדתי לקופת הגמל שלי מתחילת 2008 בטענה שלא ידעתי כי החוק שונה?» - שאלה זו שאל בשבוע שעבר שנפתח לשאלות הקוראים, ועסק ברובו בתיקון 3. מובר בתיקון לחוק, שהתקבל בתחילת 2008 הפנסיוני לקבצתיים.

כמעט צני שנה חלפה מאז כניסת התיקון לתוקף והשוק עדיין לא מעכל אותו. חוסר הבהירות שמלווה את התיקון מרתיע את העמיתים המפקדים כסף, ומעמיד את היצרנים ואת המשווקים בענף בפני מבול של שאלות, שלא תמיד יש עליהן תשובות.

חברי הפאנל שכינסנו בנושא הם משה תמיר, משנה למנכ"ל מגדל ביטוח, נציג ענף ביטוחי המנהלים; דודון גינת, מנכ"ל הראל פנסיה, נציג קרנות

השינויים העיקריים של תיקון 3

1. מתי בוחרים בין חיסכון הוני לקבצתי?

אחרי התיקון

הבחירה בין קצבה למשיכת הכסף באופן חד פעמי מתבצעת בגיל הפרישה

לפני התיקון

החוסך בוחר בין קצבה מקרן פנסיה לחיסכון הוני בקופת גמל עם תחילת החיסכון

2. מי מקבל קצבה בגיל הפרישה?

אחרי התיקון

קצבה מינימלית של 3,850 שקל לכולם. את היתרה ניתן לקבל כקצבה או כסכום חד פעמי

לפני התיקון

הכל תלוי במספר החיסכון שבוחר (לצמצום יש מינימום המקרה לקצבה)

3. אילו סוגי קופות גמל קיימים?

אחרי התיקון

שני סוגים: א. קופות שאינן משלמות קצבה ב. קופות המשלמות קצבה

לפני התיקון

כמעט כל קופות הגמל משמשות לחיסכון הוני בלבד - ואינן משלמות קצבה

4. מה שיעור הטבות המס על ההפקדות?

אחרי התיקון

כל ממשירי החיסכון ונותנים זיכוי מס בשיעור של 35%

לפני התיקון

בקרן פנסיה - זיכוי של 35%. בביטוח מנהלים ובקופות - 25%

הפנסיה; ארון הנכבה, מנכ"ל דש גמל, נציג קופות הגמל; אייל גורון, מנכ"ל וירדוף הסדרים פנסיוניים, נציג המשווקים, ויורם סירקיס, סמנכ"ל וראש אגף נכסי לקוחות בבנק הבינלאומי, נציג היועצים.

לא רוצים הקים שמתחטים בפני זגל

למהפכות שמחולל משרד האוצר בשוק הפנסיוני באמצעות תיקון 3 - רפורמת נידור כספי הפי נסיה וחוק פנסית חובה - הוצבו מטרות ברורות. הראשונה: האוצר רוצה להבטיח קצבה מינימלית לכל פורש, כדי שתמונת הוקנים המתחטים בפני האשפה יעלמו ממסכי הטלוויזיה.

המטרה השנייה: משרד האוצר מעוניין בתחרות מלאה בין קופות הגמל, קרנות הפנסיה וביטוחי המנהלים - מטרה שבכוונתו להשיג באמצעות הפרדת מרכיבי החיסכון הפנסיוני מביטוחי החיים ומאובדן כושר העבודה, כדי ליצור שוק משוכלל יותר.

"כוונת האוצר טובות, אבל רק בעתיד נוכל לדעת אם הן אכן יתממשו" - זו פחות או יותר הנקודה היחידה שעליה מסכימים חברי הפאנל שכינסנו לרגל חלוף חצי שנה מכניסת התיקון. אייל גורן ויורם סירקיס, נציגי המשווקים והיועצים - איך מגיב החוסך הישראלי לשינוי?

גורן: "החוסכים לא מבינים לא נעלם החלק הרוני, ואיך זה שהם לא יוכלו יותר לחסוך כדי לקבל את הכסף בבת אחת. לא רק שאני מוצא את עצמי מסביר שהתמונה השתנתה - אלא אני צריך להתפתל ולהסביר כי התיקון עוד לא הושלם, וכי יש דברים שעדיין לא ידועים ויתבררו רק בעתיד. את האנשים מעניינות מאוד שאלות מיסוי. מה הפסוק שהם יקבלו על הכסף, כמה יישאר להם ביד נטו. גם עניין הורשה מטריד מאוד. לא להכל יש תשובות.

"פנסיה קבצתית היא מוצר מתכלה. חיסכון הוני - לא: אפשר להשקיע אותו, לדוגמה, ברידה, ולהשכיר אותו; ואחרי שהארם מת, הרידה עדיין קיימת.

"החוסכים רוצים גם תיק שלא מתכלה. הם רוצים להוריש משהו לילדים. אחרי שכל החיים חוסכים בערך 20% מהשכר - הם לא רוצים להוריש את הכל נשאר בקרן".

סירקיס: "יש אי הבנה של המציאות החדשה ואי נוחות מזה שהאוצר כופה עליהם לחסוך כקצבה, וקובע מינימום של קצבה שהם יהיו חייבים למשוך. התפקיד שלנו כיום הוא לנתב את החוסך דרך המבוך הרגולטורי."

"הסתכל לתוך המוצרים"

יש שינוי ביחס למוצרים בשוק? גורן: "ניכר שינוי דרמטי ביחס של החוסכים למכשיר הגמל. פתאום הוא נהיה לכאורה פחות נחזק. קשה לדעת מה יקרה לענף הגמל מול ענף הפנסיה. כרגע ענף הגמל מחויב לחתום על הסכמים עם מבטחים כדי להעניק לחוסכים שלו גם אובדן כושר עבודה וביטוח חיים, כמו קרנות הפנסיה (ובביטוחי המנהלים). זה יוצר פער בלתי ניתן לגישור - מי שחוסך בגמל נמצא בנתיחת."

אורן הנכבה: "זה לא כל כך פשטני כמו שזה מוצג. זה לא 'גמל' מול 'פנסיה'. אחרי תיקון 3 צריך להסתכל לתוך המוצרים - על רמת הייעוץ, השירות, הניהול בכל אחד מהמוצרים הפנסיוניים. ענף הגמל כבר עבר רפורמות רבות ששינו אותו מהקצה אל הקצה, ותיקון 3 יטיב עמו בטווח הארוך. מה שכן, כעת באמת יש הרבה דברים לא ברורים - וזו בעיה. איך פותרים אותה?"

הנכבה: "מנסים לנהל דרישה עם האוצר. על חלק מהדברים מקבלים תשובות, ועל אחרים - לא. סוגיות מהותיות נותרו פתוחות, מה שיוצר אי ודאות - וזה לא בריא. לא לשוק, לא לענף הגמל ובטח שלא לעמיתים".

פעמי - כעת נציע לו מוצרים גם ל-25 השנים הבאות לאחר הפרישה. זה שוק חדש".

האם תעניקו כיסויים ביטוחיים - ביטוח חיים ואובדן כושר עבודה - לקופות הגמל? תמיר: "אם אנחנו מדרבנים על התקופה שלפני הפרישה - כלומר כל עוד העמית ממשך להפקיד לחיסכון הפנסיוני - אז לא. אין לי אינטרס לעשות את זה".

הנכבה: "לא כל חברות הביטוח נמצאות בשוק החיסכון הפנסיוני. חברות כמו אליהו, איילון, הכשרת הישוב - ייכנסו למשחק כמבטחות".

דודון גינת: "אין מוצר מבין שלושת מוצרי החיסכון הפנסיוני שהוא לא טוב או פסול. אבל אין ספק כי בשוק הגמל, באופן מובהק, יש יתרונות לקופת גמל שבבעלות חברת ביטוח - הרבה יאפשר לה לרכוש כיסויים ביטוחיים ביתר קלות."

"קופה שלא בבעלות חברת ביטוח, אני לא רואה איך יעבוד ויתופעל ההסדר הזה, שגוף מספק את החיסכון וגוף אחר מספק את הביטוחים. אני לא רואה איך חברות הביטוח הקטנות יתנו פתרונות ביטוחיים. כוונת המחוקק היא להפריד בין מוצרים ביטוחיים לחיסכון. אני מקווה כי אנו חולכים לכיוון זה. כי אם לא, אני לא יודע מה הרווחנו מכל המהלך הזה שנקרא תיקון 3 - מהלך שאח הממיר עליו אנחנו משלמים כיום בחוסר שקיפות שנוצר בגלל הרגולציה המסובכת ובתנודריות בשוק".

"השוק דורש שקיפות"

אילו מוצרים אתם, היועצים והמשווקים, מצפים לראות על המדף עוד חמש שנים? סירקיס: "אנו מקווים שלא ייווצר סלט ירקות של החיסכון הפנסיוני - אלא מוצרים נפרדים, שקופים וממירדים, שמהם נתאים ונרכיב את ההסדר הפנסיוני. "הביטוחים יותמחרו בנפרד מהחיסכון. הבחירה של החיסכון תהיה על פי דמי ניהול, תשואות, וסכיון - כך שהכרואיות של כל אחד מהם תותאם ספציפית לבקו".

ולא עושים דברים בהתנבחות - אבל אם למכור ביטוח יהיה שירות משלים להסדר שהלקוח צריך, נעשה זאת כחלק מהפתרון שאנו מציעים לו".

על פי מה שנאמר כאן - אין על המדף מקום בעתיד למוצר מובנה כמו קרן פנסיה, שבה לא ניתן להפריד את הביטוחים מהחיסכון?

גינת: "קרן פנסיה זה מוצר שכולל דמי ניהול נמוכים, אני מיועדות, עלויות ביטוח הכי זולות שיש - אין למוצר הזה שום מתחרה".

הנכבה: "בכל זאת, כשאני מסתכל קדימה אני מעריך כי ההסדרים המובנים יעלמו. השוק דורש מוצר שקוף - הצרכן רוצה לדעת כמה הוא משלם ועל מה בדיוק".

גורן: "אני חייב להגיד כי כל הטיעון הזה של מוצר שקוף זה דמוגוגיה. אנחנו לא בשנות ה-80 כיום יודעים בדיוק בכל מכשיר חיסכון כמה משלמים ועל מה בדיוק. מצד שני, כשגברת כהן מחררה תיכנס לבנק, אם תציע לה כל מרכיב בנפרד ואם לא תכריח אותה לקנות קרן פנסיה עם ביטוח מובנה - היא לא תפנה בכלל כספים לביטוח, אלא רק לחיסכון."

"הרי כל עם ישראל בטוח שלו לא יקרה כלום. מול שלאנשים עם רמת הכנסה שמסומת מתאים להווק המוצר שמכריח אותם להגן על עצמם מפני מוות ונכות".

בשנתיים האחרונות אנחנו רואים עליות מחירים דרמטי הניהול בענף הגמל. איך תתמודדו עם התחרות מול המוצרים הפנסיוניים האחרים הנוכה: "עליית המחירים לא היתה בבתי ההשקעות הפריטיים אלא בעיקר בקופות הגדולות, הבנקאיות לשעבר, שנרכשו כי ידי חברות ביטוח כמו מגדל, כי והראל. המחירים לא עלו סתם, יש לכך סיבה. זה משקף עלויות או להגיד שתהיה בשוק הפנסיוני תחרות על ממירדים, זה לא בטח בכלל. אם שלושת המוצרים הן תחליפים שקופים - אז לא יה מישוה שלא ימכור במחיר השוה שזה בעצם המחיר כעת".

גורן: "המחירים בשוק הגמל יצאו מכל פרופורציה. זה כסף שלא צריך לעשות ל קאטוריה, זה חיסכון פשוט. מנהלי הגמל לא יודעים מה לעשות עם כל המיליונים שחתו להם על הראש מרמי הניהול - הם חולכים עם תג